

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยต้องเผชิญกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบทั้งที่เป็นเรื่องของโอกาสและการเปลี่ยนแปลงก็ยังเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก สำหรับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงประการหนึ่งที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในด้านโอกาสและภัยคุกคาม ชุมชนจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานร่วมกับจุดแข็งของชุมชน เช่น สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ

การกระจายอำนาจและถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายระดับชาติตามแนวทางของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกรอบและแผนแม่บท ทำให้เกิดการปรับองค์กรทั้งในราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้มีเป้าหมายเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ การปฏิรูปทางการเมือง การกระจายความเจริญไปสู่ชนบท การจัดบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ ซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามหลักทฤษฎีมีจุดแข็งอยู่หลายประการได้แก่ ประการแรกการมีอิสระ การทำงานด้านบริการที่ใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้นรู้ปัญหา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีความจำกัดและความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ซึ่งมีหลายด้านอาทิ พนักงานระดับมัธยมนิยมจำกัด งบประมาณจำกัด ขาดแคลนเครื่องมือและ อุปกรณ์ ขาดข้อมูลสนเทศ รายงานบุคลากรเกินกว่าระเบียบที่กำหนด เป็นต้น ในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งชาติ โดยกำหนดโครงสร้างการคลังภาครัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทการจัดสรรทรัพยากรภาครัฐ โดยให้มีรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้รัฐบาล ภายในปี 2549 ซึ่งเป็นมาตรการที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของมาตรการกระจายอำนาจมิได้ขึ้นอยู่กับเงินหรือรายได้เท่านั้น “ความสามารถ” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอีกมิติหนึ่งที่จะต้องเร่งรัดเพื่อให้การใช้จ่ายเงินภาครัฐเกิดอรรถประโยชน์สูงสุด และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวตลอดเวลา ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เรียกร้องให้เพิ่มประสิทธิภาพของภาครัฐ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายกระจายอำนาจและถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ, 2547 : 1-2)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมโดยมี คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ โดยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นลำดับและขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ มีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และการเป็นยุทธศาสตร์ของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ปัจจุบันโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong sub region Economic Cooperation-GMS) โดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางคมนาคมตามแนวตะวันออกตะวันตก (East-West Economic Corridors) ที่เชื่อมโยงชายฝั่งเวียดนามที่เมืองดานัง ไปสิ้นสุดที่ชายฝั่งพม่า ที่เมืองเมะละแหม่ง ซึ่งจะเชื่อมโยงอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเข้าด้วยกัน จะทำให้การเดินทางและการขนส่งสินค้านั้นมีความรวดเร็วขึ้น และส่งผลใหญ่หลวงและปลูกเร้าต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ตามเส้นทางสายนี้ ซึ่งจังหวัดเลยก็จะเป็นจังหวัดหนึ่งในภูมิภาค ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่รับผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเลยขึ้น เพื่อเป็นการรองรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ความต้องการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยเป็นอย่างไร

1.2.2 แนวทางการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยเป็นอย่างไร

1.2.3 จะส่งเสริมให้เครือข่ายการเรียนรู้ ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย นำเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น จังหวัดเลยได้อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาความต้องการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเลย

1.3.2 เพื่อหาแนวทางสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเลย

1.3.3 เพื่อส่งเสริมให้เครือข่ายการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น จังหวัดเลย

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.4.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย มีการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้เครือข่ายการเรียนรู้

1.4.3 มีเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยด้ององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1.4.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในด้านอื่นๆต่อไป

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ทำการศึกษาในพื้นที่ 14 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมืองเลย 2) อำเภอนาด้วง 3) อำเภอเชียงคาน 4) อำเภอปากชม 5) อำเภอด่านซ้าย 6) อำเภอนาแห้ว 7) อำเภอภูเรือ 8) อำเภอท่าลี่ 9) อำเภอวังสะพุง 10) อำเภอภูกระดึง 11) อำเภอภูหลวง 12) อำเภอผาขาว 13) อำเภอเอราวัณ และ 14) อำเภอหนองหิน โดยมีพื้นที่การบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 22 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 77 แห่ง

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

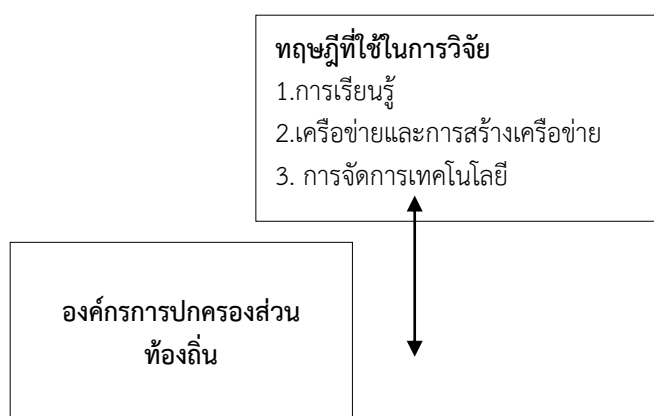
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

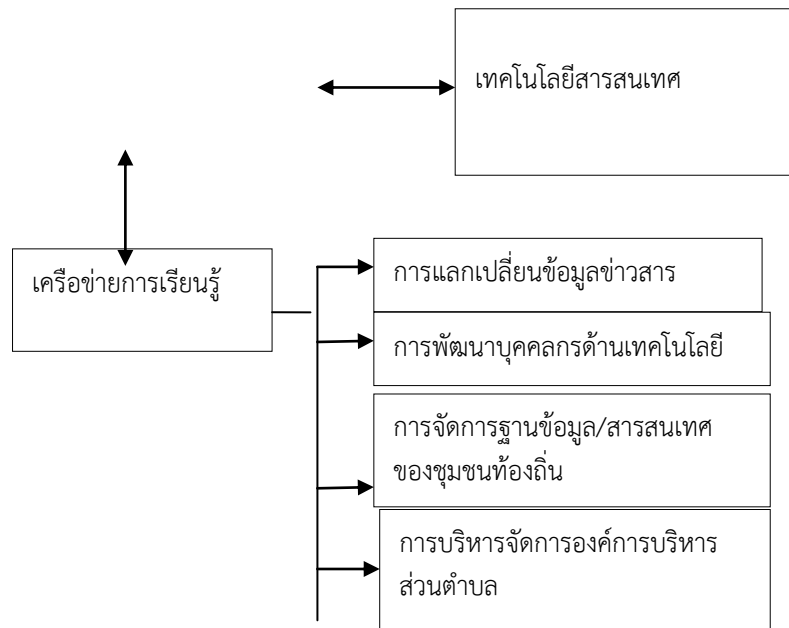
1.5.2.1 กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.5.2.2 แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในเครือข่าย

1.5.2.3 มีการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเสนอข้อมูลของชุมชนและท้องถิ่น

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การสร้างเครื่องมือการเรียนรู้ หมายถึง การระดมความคิด การปฏิบัติการ การอบรม สัมมนาให้กับคนในกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนเกิดความรู้ความเข้าใจจนสามารถร่วมกันกำหนดแนวทาง วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกันได้

การเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการที่จัดกระทำขึ้นทำให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เครื่องมือและวิทยาการที่นำสมัยทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารที่สามารถเก็บรวบรวม ใช้งาน ส่งต่อหรือสื่อสารระหว่างกัน

องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเลย หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้เกิดการพัฒนาและมีกิจกรรมที่จะส่งผลทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลยที่รับผิดชอบการดำเนินงานและการปฏิบัติกิจกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ